Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

- Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka -

Tulevaisuusvaliokunta
Johtaja Mika Niemelä
15.10.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleiskuva: pääluokan menot laskevat v. 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna

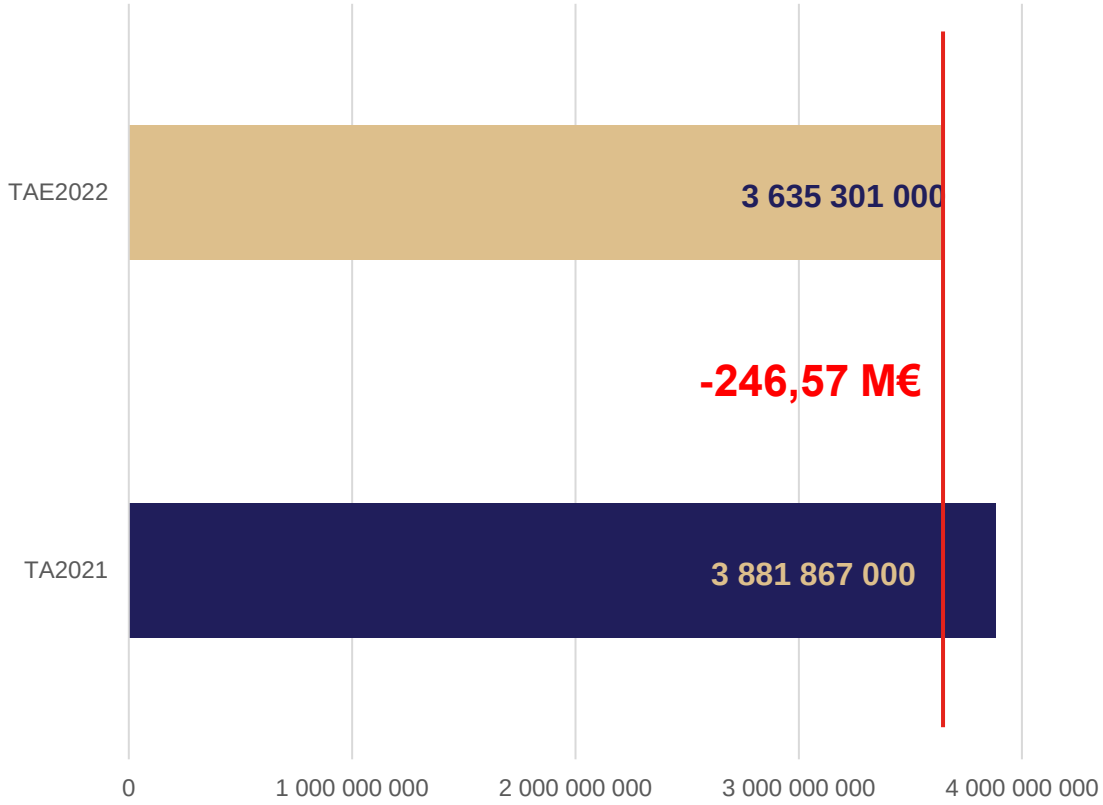

Pääluokan menojen tasoa vuoden 2021 talousarvioon verrattuna laskevat erityisesti kertaluonteisen Suomen Malmijalostus Oy:n pääomituksen poistuminen, Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämien koronatukien maksatusten väheneminen sekä hallitusohjelman mukaisten määräaikaisten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvuun osoitetun määrärahan poistuminen talousarviosta.

TA2021 vs. TAE2022 politiikkalohkoittain

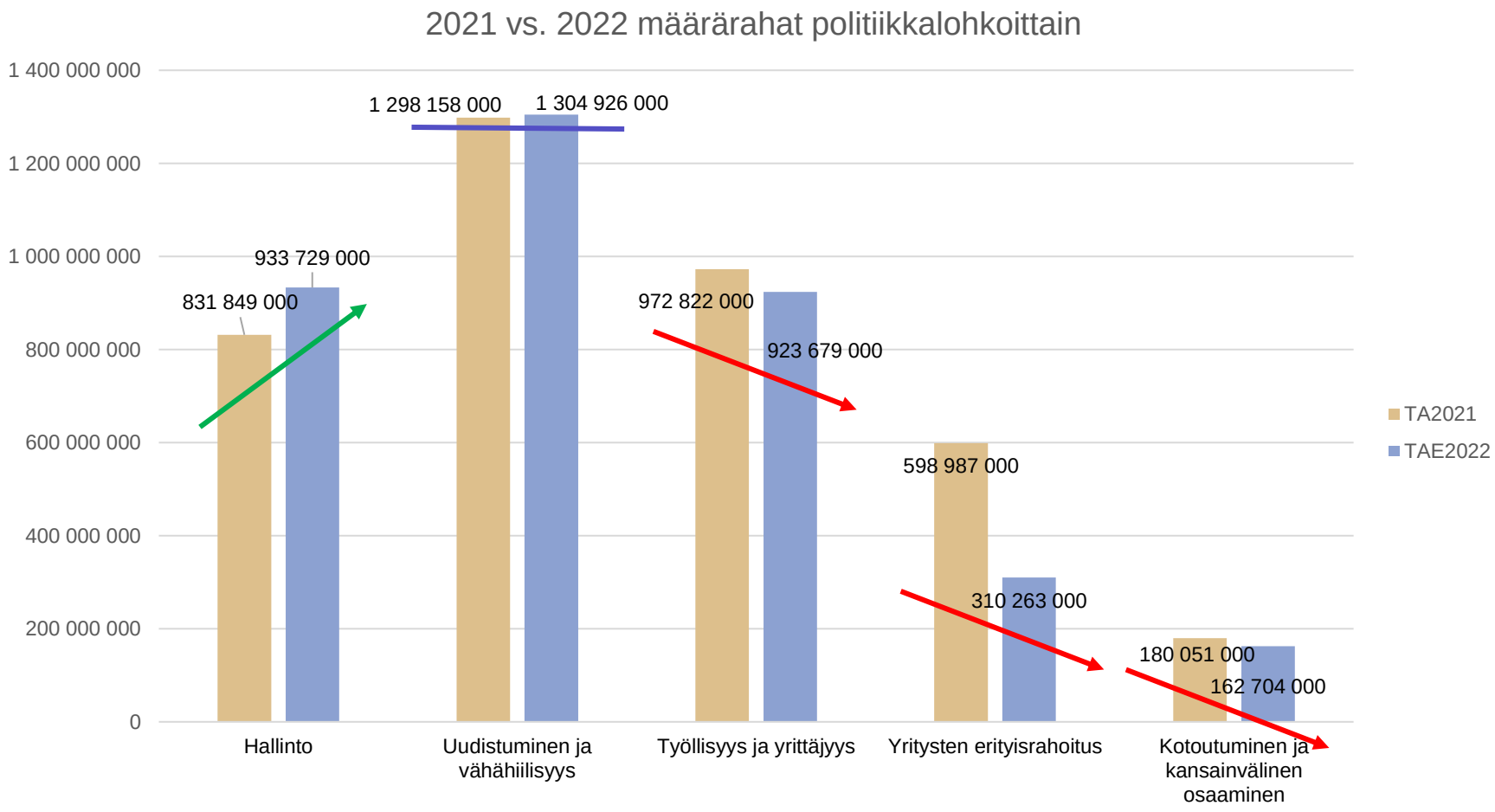

Kestävän kasvun tukeminen

EU:n elpymisväline

- EU:n kertaluonteinen elpymisväline (Next Generation EU) jakaantuu seitsemään ohjelmaan ja välineeseen, joista elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) on kooltaan ylivoimaisesti suurin.
- Suomi julkisti lopullisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.5.2021 osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Ohjelma **rakentuu neljälle pilarille, joista TEM:n pääluokkaan ohjautuu rahoitusta pilareista 1-3**:

1) **Vihreä siirtymä** tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (822 milj. euroa)
2) **Digitalisaation** ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville (217 milj. euroa)
3) **Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen** kestävän kasvun vauhdittamiseksi (636 milj. euroa)
4) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen (400 milj. euroa)

- **RRF-rahoitus vuoden 2022 talousarvioesityksessä suurin TEM:n pääluokan lisäpanostus:**
  - Määrärahat +311 M€, valtuudet +692 M€

TEM:n hallinnonalan RRF-rahoitusta saavat kokonaisuudet

Pilari 1 (685 M€)

- Energiainfrastruktuuri-investoinnit
- Investoinnit uuteen energiateknologiaan
- Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen
- Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen
- Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys
- Tukiohjelma kiinteistö- ja rakentamisalalle ilmastonmuutoshaasteisiin
- Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko

Pilari 2 (44 M€)

- Yritysten digitalous
- Mikroelektro-niikan arvoketju
- 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämis-ympäristöt
- Rahanpesun estämisen tehokkaan valvonnan ja täytäntöönpanon varmistaminen

Pilari 3 (333 M€)

- Pohjoismainen työvoimapalvelumalli
- Digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi
- Ohjaamojen kannustinmalli kunnille
- Osatyökykyisten välityömarkkinatoimija
- Jatkuvan oppimisen uudistus ja digitalisaatio-ohjelma
- Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin
- Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus: Veturihankkeet
- Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus: Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen
- Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus: Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen
- Kasvun kiihdyttämisohjelma pk-yrityksille
- Teollisuuden vähähiilisen, kiertotalouden ja digitaalisen uudistumisen edistämisen ja teollisen palveluviennin kasvattamisen ohjelma
- Terveys- ja hyvinvointiosaaminen ja -teknologia
- Tuki luovien alojen ja tapahtuma-alan yrityksille pilottien toteuttamiseksi
- Matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukeminen

RRF: TEM määrärahat ja valtuudet 2021-2026 (milj. €)

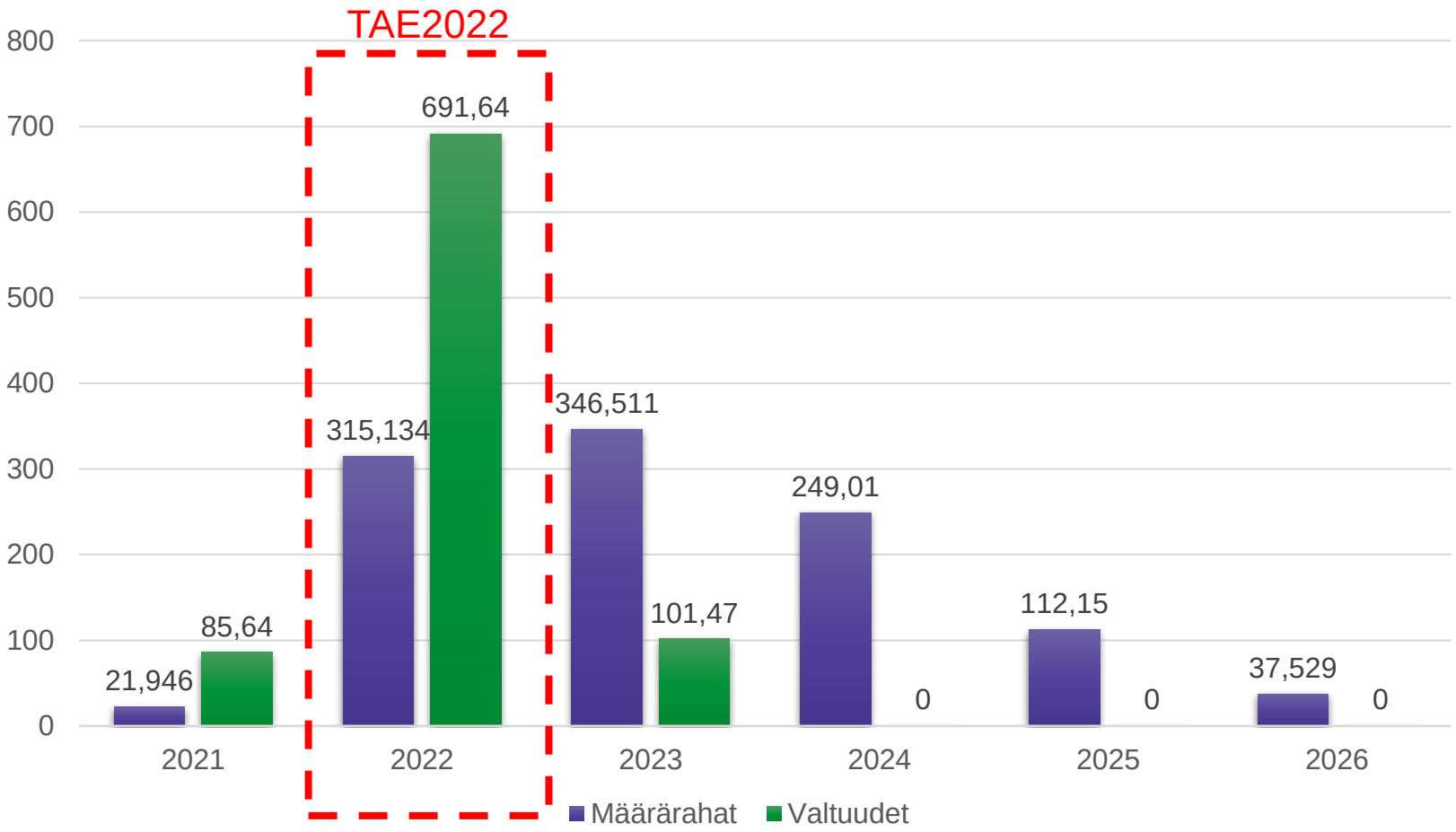

RRF-panostukset TEM:n pääluokka momenteittain (M€)

		2021	**2022**	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
32.01.01	TEM toimintamenot	0,426	**2,24**	1,97	0,885	0,166	0,133	5,82
32.01.02	ELY-keskusten toimintamenot	0,28	**3,235**	2,005	0,61	0	0	6,13
32.01.03	TE-toimistojen toimintamenot	0	**70**	0	0	0	0	70
32.01.05	Business Finlandin toimintamenot	5,174	**11,52**	8,19	4,135	0,534	0,267	29,82
32.01.09	Energiaviraston toimintamenot	0,1	**0,1**	0,1	0,1	0	0	0,4
32.01.10	Digitalisaation kehittäminen	3,2	**23,4**	11,8	0,6	0	0	39
32.20.40	Business Finlandin avustukset	9,576	**65,939**	106,546	85,15	55,75	30,729	353,69
	Valtuus	85,64	**233,98**	34,07	0	0	0	353,69
32.20.41	Energiatuki	0	**111,48**	193,28	150,34	53,7	6,4	515,2
	Valtuus	0	**453,2**	62	0	0	0	515,2
32.20.47	Liikennesähkön ja kaasun lataus- ja tankkausinfra	0	**13,2**	6,4	0	0	0	19,6
32.30.32	Valtionavustus kunnille ohjaamotoimintaan	3,19	**3,19**	3,19	3,19	0	0	12,76
32.30.42	Yritysten kehittämishankkeet	0	**0,83**	3,03	4	2	0	9,86
	Valtuus	0	**4,46**	5,4	0	0	0	9,86
32.30.87	Osatyökykyisten työllistymistä edistävä erityistehtäväyhtiö	0	**10**	10	0	0	0	20

RRF-lisäpanostukset TAE 2022:ssa

- Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpano +70 milj. euroa
- Energiatukivaltuus +453 milj. euroa
- Business Finlandin avustusvaltuudet +234 milj. euroa
- Digitalisaatiohankkeet (TE-digi, Reaalitalous, PRH:n edunsaajarekisteri) +23,4 milj. euroa
- Julkinen liikennesähkö- ja latausinfrainvestoinnit +13,2 milj. euroa
- BF:n toimintamenot (matkailu, hallinnointi jne.) +11,5 milj. euroa
- Osatyökykyisten työllistymistä edistävän yhtiön perustamispääomaan +10 milj. euroa
- Yritysten kehittämishankkeet, kasvuohjelma +4,46 milj. euron valtuus
- Hallinnolliset ja muut toimeenpanevat lisäresurssit: työ- ja elinkeinoministeriö, ELY-keskukset, Energiavirasto +5,5 milj. euroa

Valtion rahoitus t&k-toimintaan / Business Finlandin rahoitus kasvu-uralla

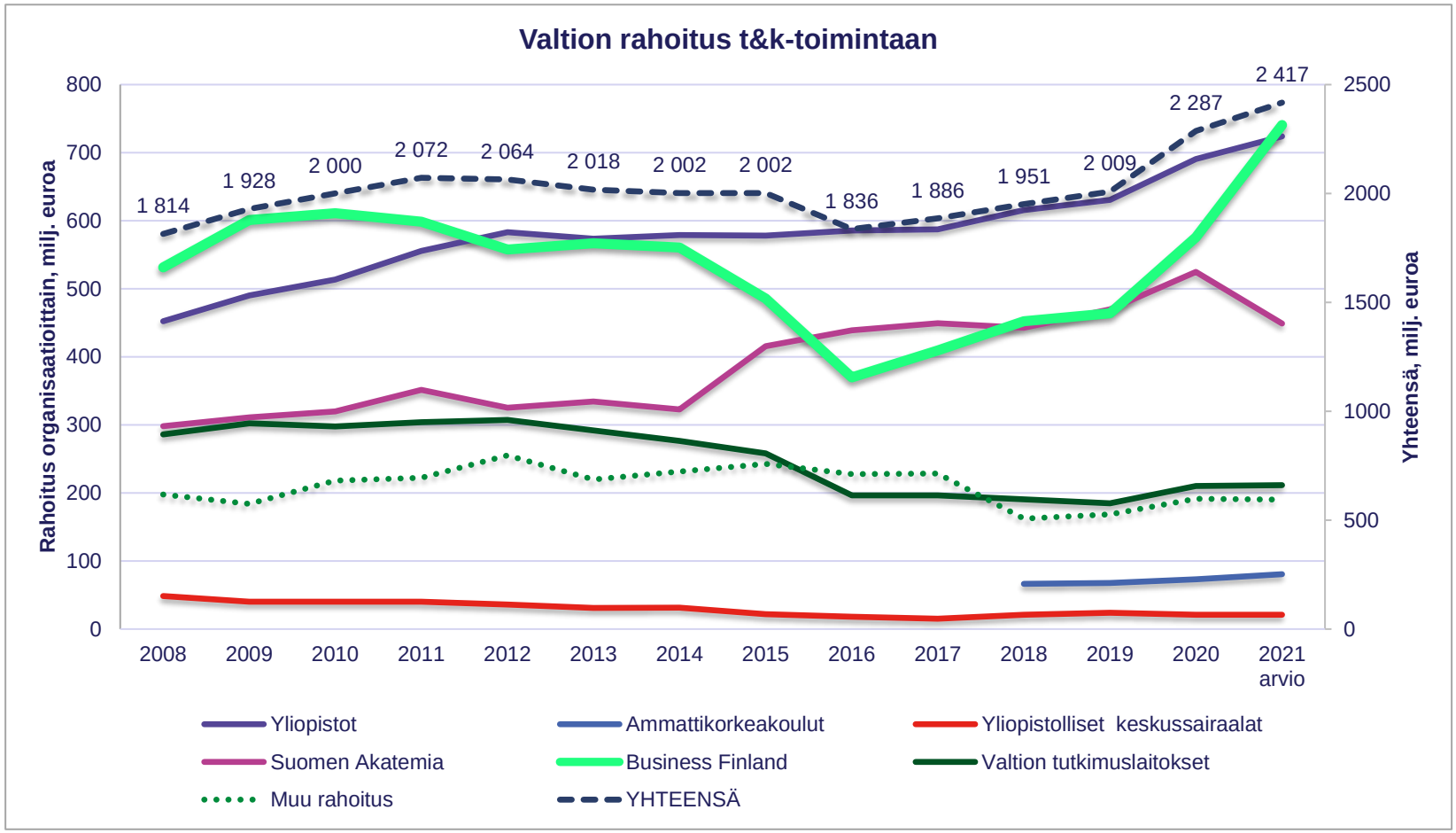

Uudistuminen ja vähähiilisyys / Business Finlandin avustus- ja lainamuotoinen rahoitus

- **Business Finlandin avustusvaltuudet kasvavat** (RRF:stä johtuen) 336 M€:sta reiluun 572 M€:oon; **lainavaltuudet säilyvät** vajaassa 147 M€:ssa.

- Lähitulevaisuuden keskeinen tavoite on varmistaa innovaatiojärjestelmän eri osien ja toimijoiden tasapainoinen rahoitus ja kehittäminen tavalla, joka muun muassa
  1) tukee osaamis- ja innovaatioperustaista tuottavuutta ja talouden kasvua,
  2) lisää elinkeinoelämän ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä ja monipuolista vuorovaikutusta (ml. tutkimustulosten hyödyntäminen ja kaupallistaminen),
  3) vahvistaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja lisää tutkimuksen laajempaa yhteiskunnallista ja taloudellista vaikuttavuutta sekä
  4) edistää kansalaisten hyvinvointia ja suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemista kotimaassa ja globaalisti.
- Vähähiilisiirtymä tulee edellyttämään investointeja: tavoitteiden saavuttamiseksi yritysten uusiutumisen tulee olla laaja-alaista ja uutta teknologiaa ja uusia ratkaisuja soveltavaa.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

- **VTT:n valtionavustukseksi** esitetään 101,3 milj. euroa, joka on 8 M€:a kuluvan vuoden talousarvion tasoa vähemmän. Tason lasku aiheutuu kertaluonteisten erien poistumisesta (ilmastoneutraaliuden vauhdittaminen, määräaikainen kiertotalousrahoitus).
  - VTT keskittyy tulevina vuosina systeemisiin ja teknologisiin haasteisiin liittyvään tutkimus- ja innovaatiotoimintaan
  - VTT edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja EU:n digivihreän kaksoissiirtymän sekä Suomen kansallisten hiilineutraalius ja muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumista.
  - VTT:n käynnistämät innovaatioekosysteemit kiihdyttävät energian, liikenteen, kiertotalouden ja teollisuuden uusien ratkaisujen kehittämistä laajan kumppaniverkoston kanssa.
- **Energiatukivaltuus** kasvaa (RRF:stä johtuen) 160 M€:sta reiluun 546 M€:oon.
  - Energiatukea suunnataan erityisesti uuden energiateknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, päästökaupan ulkopuoliseen uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähkön tuotantoon ja liikenteen uusiutuvien polttoaineiden (sis. vetyteknologiat) käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinvestointien (sis. sähköinen liikenne) tukemiseen.
  - Energiatukipanoksia on tarpeen kohdentaa myös suurten kaupunkien kaukolämpöjärjestelmien vähähiilisyyttä edistäviin ja myös muuhun kuin polttoon perustuviin uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin.